

Leksykon współczesnej dyplomacji

Opracowanie haseł:

Walenty Baluk, Mateusz Błaszczak, Justyna Bokajło,
Ewelina Cała-Wacinkiewicz, Agnieszka Demczuk,
Michał Dworski, Magdalena El Ghamari, Aleksandra Gasztold,
Wojciech Gizicki, Dorota Heidrich, Grzegorz Janusz,
Jerzy Jaskiernia, Karina Jędrzejowska, Dorota Jurkiewicz-Eckert,
Michał Kobierecki, Marcin Kosienkowski, Aleksandra Kuczyńska-Zonik,
Łukasz Lewkowicz, Michał Łuszczuk, Piotr Majchrzak,
Sylwia Katarzyna Mazur, Ewa Michałkiewicz-Kądziela,
Joanna Modrzyńska, Anna Moraczewska, Kornela Oblińska,
Beata Ociepka, Karolina Wanda Olszowska, Tomasz Orłowski,
Agnieszka Orzelska-Stączek, Konrad Pawłowski, Paulina Pietrzak,
Beata Piskorska, Anna Przyborowska-Klimczak, Beata Przybylska-Maszner,
Marta Ryniejska-Kiełdanowicz, Paweł Rytel-Andrianik,
Katarzyna Skiert-Andrzejuk, Karolina Słotwińska, Urszula Soler,
Wojciech Szczepan Staszewski, Tomasz Stępniewski, Beata Surmacz,
Damian Szacawa, Anna Szachon-Pszenny, Monika Szkarłat,
Anna Szwed-Walczak, Paweł Turczyński, Anna Umińska-Woroniecka,
Michał Wallner, Michał Wójcik, Helena Wyligąła, Vadym Zheltovskyy,
Agata Ziętek, Alicja Zyguła

Leksykon współczesnej dyplomacji

redakcja

Beata Piskorska • Michał Dworski

Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR
Warszawa 2025

Recenzje

dr hab. Hanna Suchocka, prof. UAM

dr hab. Marta Witkowska, prof. UW

Projekt okładki: Katarzyna Juras

Redakcja i korekta: Magdalena Mendys

Publikacja została zrealizowana w ramach zadania zleconego pod nazwą „Centrum Badań nad Dyplomacją KUL”, finansowanego ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (umowa nr MEiN/2023/DPI/2695 z dnia 26.09.2023 r.)

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

ISBN 978-83-68091-58-8

doi 10.7366/9788368091588

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.

ul. Oboźna 1, 00-340 Warszawa

tel. 22 692 41 18; 22 826 59 21; 22 828 93 91

dział handlowy: jak wyżej, w. 108

e-mail: info@scholar.com.pl

www.scholar.com.pl

Wydanie pierwsze

Skład i łamanie: Cyprian Pietrykowski

Wydrukowano w Polsce

Wykaz haseł

<i>Acquis communautaire</i>	15
Agencja konsularna	15
<i>Agrément</i>	16
Akredytacja	17
Akty jednostronne państw	18
Ambasada	19
Ambasador	20
Apatryda	21
Arbitraż międzynarodowy	21
Archiwa dyplomatyczne i konsularne	22
<i>Attachat</i>	23
Audiencja	24
Azyl dyplomatyczny	25
Azyl morski	27
Azyl polityczny	27
Bankiet	29
Bilety w dyplomacji	29
Branding narodowy	30
Ceremoniał dyplomatyczny	31
Ceremoniał państwowy	31
<i>Chargé d'affaires</i>	32
<i>Claris</i>	33
<i>Contre-lettre</i>	33
Cudzoziemiec/cudzoziemcy	34
Dekolonizacja	36
Delegat apostolski	36
<i>Démarche</i>	37
Dementi	37
Depozytariusz	38
Dezinformacja	39
Dyplomacja cyfrowa	40
Dyplomacja diaspor	41

Dyplomacja ekonomiczna	42
Dyplomacja historyczna	43
Dyplomacja klimatyczna	44
Dyplomacja kulturalna	45
Dyplomacja naukowa	45
Dyplomacja parlamentarna	46
Dyplomacja publiczna	47
Dyplomacja sportowa	48
Dyplomacja Stolicy Apostolskiej	49
Dyplomacja Unii Europejskiej	49
Dyplomacja wielostronna	51
Dyplomacja wojskowa	52
 Ekspulsja	 54
Eksterytorialność	55
Ekstradycja	55
Etykieta dyplomatyczna	56
Euroazjatycka Unia Gospodarcza	57
Europejska Służba Działań Zewnętrznych	58
<i>Exequatur</i>	59
 <i>Fait accompli</i>	 60
 G7	 61
G20	62
Granica państwa	63
Grupa Wyszehradzka	64
 Immunitet państwa	 66
Inicjatywa Środkowoeuropejska	67
Inicjatywa Trójmorza	67
Internuncjusz apostolski	68
Interpol	69
Interwencja humanitarna	70
 Jeniec wojenny	 72
 Komisja Europejska	 74
Komunikowanie w dyplomacji	74
Konferencja międzynarodowa	75
Konkordat	76
Konsul honorowy	77
Konsulat	78
Konwencje genewskie	79
Konwencje wiedeńskie o stosunkach dyplomatycznych i konsularnych	80
Korespondencja dyplomatyczna	81
Korpus dyplomatyczny	82

Korpus konsularny	83
Kurier dyplomatyczny	83
<i>Laissez-passer</i>	85
Legitymacje dyplomatyczne	85
Liga Państw Arabskich	86
Listy komisyjne	87
Listy uwierzytelniające	88
Listy wprowadzające	89
MENA	90
Międzynarodowa ochrona dóbr kultury	90
Międzynarodowa ochrona mniejszości narodowych	91
Międzynarodowe prawo humanitarne	92
Międzynarodowe prawo karne	93
Międzynarodowe prawo lotnicze	94
Międzynarodowe prawo morza	96
Międzynarodowe <i>public relations</i>	96
Międzynarodowy Ruch Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca	97
Minister spraw zagranicznych	98
Misja dyplomatyczna	99
Misje specjalne	100
Mundur dyplomatyczny	101
NATO	103
Neutralność	103
Noty dyplomatyczne	104
Notyfikacja	105
Nowoczesne technologie w dyplomacji	105
Nuncjatura apostolska	106
Nuncjusz apostolski	107
OBWE	109
Odpowiedzialność międzynarodowa	109
Okręg konsularny	110
Okupacja	111
OPEC	111
Organizacja Narodów Zjednoczonych	112
Organizacja Układu o Bezpieczeństwie Zbiorowym	113
Organizacje międzynarodowe	114
Organy państwa w dyplomacji	115
Państwo	117
Państwo Związkowe Białorusi i Rosji	118
Paradyplomacja	119
Parlament Europejski	120
Paszporty dyplomatyczne i służbowe	120

<i>Persona non grata</i>	121
Pisma dyplomatyczne (<i>memoranda, aide-mémoire, pro memoria</i>)	121
Poczt dyplomatyczna	122
Podmiotowość prawnomiędzynarodowa	123
Pokojowe rozwiązywanie sporów międzynarodowych	124
Pomoc humanitarna	125
Posel nadzwyczajny i minister pełnomocny	126
Prawa człowieka	127
Prawo do samostanowienia	128
Prawo dyplomatyczne	128
Prawo konsularne	129
Prawo kosmiczne	131
Prawo legacji	132
Prawo międzynarodowe prywatne	133
Prawo międzynarodowe publiczne	133
Prawo nieszkodliwego przepływu	134
Prawo traktatów	135
Precedencja dyplomatyczna	137
Prezydencja w Radzie Unii Europejskiej	137
Procedura milczącej zgody	139
Proces Berliński	140
Pronuncjusz	140
Protokół dyplomatyczny	141
Przyjęcia i uroczystości	142
Przywileje i immunitety dyplomatyczne	142
Przywileje i immunitety konsularne	143
Rada Arktyczna	145
Rada Europejska	145
Rada Europy	147
Rada Państw Morza Bałtyckiego	148
Rada Unii Europejskiej	149
Radca	150
Regulamin wiedeński	151
Reparacje wojenne	152
Restytucja	152
Rezolucja	153
Rezydencja	154
Rozbrojenie i ograniczenie zbrojeń	154
RSVP	155
Rzeki międzynarodowe	156
Sankcje	157
Sądownictwo międzynarodowe	157
Służba zagraniczna	159
Spółeczność międzynarodowa	159
Status obszarów morskich	160

Status prawny obszarów polarnych	161
Stopnie dyplomatyczne	161
Stopnie konsularne	162
Stosunki dyplomatyczne	164
Stosunki konsularne	164
Strój kobiecy w dyplomacji	165
Strój męski w dyplomacji	166
Sukcesja państw	166
Suwerenność	167
System ochrony praw człowieka	168
Terroryzm	171
Terytorium	172
Traktaty wobec państw trzecich	173
Tranzyt dyplomatyczny	174
Trójkąt Weimarski	174
Uchwały organizacji międzynarodowych	176
Umowa międzynarodowa	176
Unia Europejska	178
Uznanie międzynarodowe	179
Wiza	181
Wspólnota Narodów	181
Wspólnota Niepodległych Państw	183
Współpraca transgraniczna	183
Wysoki Przedstawiciel Unii Europejskiej do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa . .	184
Zasada alternacji	186
Zbrodnie międzynarodowe	186
Zwyczaj międzynarodowy	187
Źródła prawa międzynarodowego	189